

СЕКЦІЯ 1
КУЛЬТУРНІ ТА КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ:
ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В
СУЧАСНОМУ ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

П. Е. Герчанівська
доктор культурології, професор,
завідувачка кафедри філософії та культурології
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: культурна спадщина, культурна сфера, цифрові технології.

Сьогодні ми стоїмо на порозі створення нового культурного коду нації та нової української ідентичності, що відповідають сучасній соціокультурній парадигмі. У цьому контексті зверну увагу на той факт, що модернізація суспільства може бути успішною лише тоді, коли супроводжується ефективною політикою держави в духовній сфері. Ця думка не нова, вона декларувалась ще у Конституції ЮНЕСКО 1945 року [1]. Тому сфокусуємо увагу на стратегічних орієнтирах культурної політики України.

Отже, метою доповіді є розкриття ролі культурної сфери в модернізації українського суспільства, визначення стратегічних проблем культурної політики України, а також шляхів їх розв'язання.

Сфокусуємо увагу на пріоритетних напрямках культурної політики. По-перше, у наслідок російської агресії, особливо гостро стоїть завдання збереження культурної спадщини нації, реконструкції історико-культурних об'єктів, які постраждали від воєнних дій, повернення вивезених агресором із країни культурних цінностей.

Перехід країни до мирного життя потребуватиме нової парадигми моделювання музейної діяльності, реформування всієї вітчизняної музейної системи з орієнтацією, з одного боку, на популяризацію національних традицій, звичаїв українського народу та його регіональних особливостей, з іншого боку – на інновації.

Необхідною складовою реформ має бути активне впровадження у музейну практику цифрових технологій, візуальної культури, новітніх менеджерських технологій, спрямованих на розвиток інноваційної діяльності в цій сфері. У цьому контексті слід розширити систему грантів для творчих колективів та окремих діячів, які продуктивно працюють у сфері музеєфікації. Модернізація музейної справи в контексті формування простору

культурної спадщини потребуватиме, крім капіталовкладень, також удосконалення законодавчої та нормативної бази.

Особливе місце у формуванні системи традиційних цінностей суспільства посідають археологічні об'єкти, які є іноді єдиними свідками минулого народу, виступаючи як пам'ять про минулі покоління. Завдання збереження й освоєння культурних цінностей, що дісталися нам від пращурів, має стати основою державної культурної політики в царині спадщини.

Невід'ємним елементом культурної політики на національному та регіональному рівнях є також збереження нематеріальної спадщини, що передається від покоління до покоління й формує у членів спільноти почуття ідентичності та консолідованості. Це – «звичаї, форми представлення та вираження, знання та навички, а також пов'язані з ними предмети, артефакти й культурні простори, що визнані спільнотами... як частина їхньої культурної спадщини» [3]. Важливим її компонентом є фольклор, що базується на культурних традиціях соціуму [2]. Це найбільш крихка частина народної спадщини.

Для підвищення ефективності державної політики щодо збереження культурної спадщини потрібне посилення інвестиційної діяльності у сфері культури. Слід надавати моральну та економічну підтримку окремим особам і установам, які вивчають, пропагують, культивують знання про культурну самобутність народу, а також заохочувати наукові дослідження, які стосуються забезпечення збереження нематеріальної спадщини.

По-друге, для створення стійкої індустрії культури, здатної конкурувати на національному та міжнародному рівні, необхідна установка на її інноваційний розвиток, долучення у культурну сферу цифрових та новітніх технологій, у тому числі – управлінських.

Для практичної реалізації цього проекту потрібно: 1) вільне розповсюдження інноваційних ідей, створення умов, які сприятимуть виробництву та розповсюдженню різноманітних товарів і послуг культурного призначення за допомогою індустрій культури; 2) створення належної нормативно-правової бази для підтримання культурного сектору економіки та охорони авторських прав; 3) посилення державного партнерства з приватним сектором і громадянським суспільством; 4) зміцнення міжнародного співробітництва; 5) розширення системи грантів для оперативної підтримки творчих колективів та окремих діячів культури.

Для адаптації суспільства та ефективного функціонування у варіативному полі цифрової культури необхідно: 1) забезпечити централізоване управління процесом цифровізації на всіх рівнях (державному, регіональному); 2) модифікувати парадигму системи підготовки кадрів, реформувати систему освіти шляхом створення освітніх програм, орієнтованих на формування ключових компетенцій; 3)

перманентно освоювати нові цифрові технології за допомогою активного використання різноманітних форм додаткової освіти та самоосвіти; 4) вдосконалювати стандарти щодо підготовки фахівців у сфері цифрових технологій.

По-третє, складовою культурної політики як ціннісного фундаменту реформ повинно стати забезпечення взаємозв'язку інноваційної та національної культури. В інноваційних розробках слід оптимально використовувати надбання національної самобутності, архетипи, що формують національну ідентичність.

Отже, базовими напрямками формування державної культурної політики повинно стати: по-перше, збереження та захист національної культурної спадщини; по-друге, установка на інноваційний розвиток культури та долучення у культурну сферу цифрових технологій та новітніх управлінських технологій; по-третє, гармонійне поєднання національної самобутності та традицій з інноваційною культурою.

Список використаних джерел

1. UNESCO. 16 November 1945. Constitution. London. URL: <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/constitution>

2. UNESCO. Recommendation on the Safeguarding of Traditional Culture and Folklore. Paris, 15 November 1989. URL: <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/recommendation-safeguarding-traditional-culture-and-folklore> (дата звернення: 03.04.2023).

3. UNESCO. Text of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. Paris, 17 October 2003. URL: <https://ich.unesco.org/en/convention> (дата звернення: 03.04.2023).

КУЛЬТУРНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ВІД КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ ДО МЕТОДОЛОГІЇ ОЦІНКИ

О. С. Олійник, кандидатка культурології
завідувачка відділу теорії та історії культури
Інститут культурології НАМ України

Ключові слова: культурне підприємництво, культурологія, теорія культури, економіка культури, креативні індустрії, методологія, міждисциплінарність.

Економіка культури, яка звісно не обмежується темами індустрій культури, ринку, культурної зайнятості, субсидування та/або меценатства, доволі пасивно виокремлює культурне підприємництво з-поміж інших